

درس ششم : فعل معلوم و فعل مجهول

فعل معلوم فعلی است که فاعل معینی داشته باشد . در "ذهب المعلم إلى الصف." المعلم فاعل است .

اما در فعل مجهول ، فاعل نامعلوم است . " سَمِعَ صَوْتٌ ." (صدایی شنیده شد.) معلوم نیست چه کسی صدرا شنیده است .

برای این که بتوانیم فعل مجهول را از معلوم تشخیص دهیم، باید ساخت آن را بدانیم.

الف- مجهول کردن فعل ماضی :

حرف اول ← ضمه ؛ عین الفعل ← کسره ؛ دیگر حروف متحرک میانی ← ضمه

كَتَبَ ← كَتَبَ ؛ اسْتَخْرَجَ ← اسْتَخْرَجَ

ب- مجهول کردن فعل مضارع :

حرف اول ← ضمه ؛ عین الفعل ← فتحة

يَكْتُبُ ← يَكْتُبُ ؛ يَسْتَخْرِجُ ← يَسْتَخْرِجُ

ج- در کتاب های مدرسه ای چیزی در مورد مجهول کردن فعل امر گفته نشده!!

-یادآوری: عین الفعل، دومین حرف اصلی فعل می باشد. مثلاً در يَكْتُبُ(ت)، در يَسْتَخْرِجُونَ(ر)، در اَعْبُدُوا(ب) و ..

* دقت: در فعل مجهول، هر دو حرکت مهم است؛ زیرا همان طور که می دانیم حرف اول فعل مضارع در بعضی از باب های مزید ضمه است،

اما مجهول نیستند. باب های: افعال(مضارع: يُفَعِّلُ)، تفعیل(مضارع: يُفَعِّلُ)، مُفَاعَلَةٌ(مضارع: يُفَاعِلُ)

*ترجمه: فعل مجهول در بیشتر مواقع با صرف مصدر "شدن" ترجمه می شود: كَتَبَ: نوشته شد، تَنَصَّرُونَ: کمک می شوید

اما گاهی هم از این قانون پیروی نمی کند: لَا تَدْرِكُ: به دست نمی آید(به دست آورده نمی شود)، يُعَدُّ: به شمار می آید(شمرده می شود)،

لَا تُرْفَعُ: بالا نمی رود(بالا برده نمی شود)، يُحَكِّي: آورده اند..(حکایت می شود)، وُلِدَ: به دنیا آمد(متولد شد)

*توجه: در آزمون های غیرکنکوری فعل های مجهول را حتماً با صرف مصدر "شدن" ترجمه کنید، اما در تست های کنکور باید به گزینه ها

توجه کرد.

** راه شناخت فعل معلوم و مجهول در جمله:

۱. ترجمه ی آن ها

۲. حرکات آن ها

*توجه: در نظام جدید، شناخت فعل معلوم و مجهول و ترجمه ی آن ها مهم است و در هیچ تمرینی مجهول کردن فعل یا جمله ی معلوم از ما

خواسته نمی شود.

* نتیجه:

-اگر اولین حرف فعلی ضمّه داشت، احتمال دارد مجهول باشد.

-فعل هایی که اول آن ها ضمّه دارد: فعل های ماضی و مضارع مجهول، مضارع باب های افعال، تفعیل و مُفاعلة (در معلوم و مجهول)

**سؤال مربوط به فعل مجهول:

-انواع سوالات ترجمه

-عَيْن الفعل المجهول

-در سؤال "عَيْنَ المحلِّ الإعرابيِّ للكلمات الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ" ممکن است زیر فعل مجهول خط بکشد تا ما آن را مشخص کنیم.

حقیقی